

برنامه‌درسی: برنامه‌ریزی اجرا در سطح آموزشگاه‌ها

عملیاتی

کردن برنامه

درسی در

سطح آموزشگاه‌ها

کاری پیچیده و بس

دشوار است که غلبه بر

چالش‌های آن بدون برنامه‌ریزی

دقیق و پشتیبانی واحدهای ذیربط چندان ممکن به نظر نمی‌رسد. برنامه‌درسی جدید عموماً با حجم زیادی از تغییرات همراه است که از آن جمله می‌توانیم به تغییر در شیوه‌های آموزش و ارزشیابی دانش و مهارت‌ها، تغییر در نحوه مدیریت کلاس و یادگیری و همچنین نوع تعاملات کلاس درس اشاره کنیم. تعداد زیاد تغییرات اگر با اولویت‌بندی و برنامه‌ریزی دقیق همراه نباشد می‌تواند به ایجاد نگرش منفی نسبت به امکان حصول تغییرات منجر شود. در زیر به بعضی از راهکارهایی اشاره می‌کنیم که می‌توانند ما را در این مهم یاری دهند.

مرحله اول در عملیاتی کردن برنامه‌درسی، ایجاد آمادگی است. برای ایجاد آمادگی، لازم است مطالبات برنامه‌درسی از دست‌اندرکاران برنامه در سطح آموزشگاه‌ها به‌ویژه معلمان و مدیران مدارس مرور شود و مورد ارزیابی قرار گیرد. در این ارزیابی قابلیت‌های موجود شناسایی شده و روی چند تغییر که اولویت دارند و امکانات اجرایی برایشان فراهم است تصمیم‌گیری می‌شود. در این مرحله واقع‌بینی شرط اصلی موفقیت است. چنانچه نقطه شروع با دقت شناسایی و تخمین میزان پیشرفت قابل حصول نیز

به درستی ارزیابی شود، می‌توان امیدوار بود که در مراحل بعدی، چالش‌ها به حداقل کاهش یابد. یکی از تغییراتی که در این مرحله نیاز به برنامه‌ریزی دارد مشخص کردن اهداف دانشی و مهارتی برنامه درسی در هر پایه درسی و انتخاب منابع مناسب برای آموزش می‌باشد. در اینجا باید به این نکته توجه کنیم که تمرکز بر اهداف محتوایی برنامه درسی ایجاد می‌کند که منابع با توجه به نیازهای متنوع یادگیری دانش‌آموزان در مناطق مختلف فرهنگی اجتماعی کشور انتخاب شوند. تحقق این امر به ارزشیابی کتاب درسی، تولید و انتخاب مواد آموزشی کمکی نیاز دارد. برای کاستن از بار کاری معلمان بهتر است انتخاب منابع و هماهنگ کردن آن‌ها با اهداف آموزشی توسط گروه‌های آموزشی با پشتیبانی ادارات آموزش و پرورش مناطق انجام شود. یکی از اهداف انتخاب منابع، تمرین و تکرار مهارت‌های کلیدی برنامه درسی است. به عنوان مثال اگر مهارت‌های کلیدی خواندن و درک مطلب در

می‌شود و آموزشگاه‌ها نیز می‌توانند با تجدیدنظر در نحوه آموزش به دانش‌آموزان به جبران عقب‌ماندگی‌ها کمک کنند.

برای تعیین میزان اثربخشی آموزش دو راه وجود دارد. یک راه گرفتن بازخورد در حین آموزش است. به عنوان مثال، برای حصول اطمینان از اثربخشی آموزش مهارت‌های کلیدی خواندن و درک مطلب، می‌توانیم با ارائه کاربرگ به دانش‌آموزان هنگام کار روی متون جدید، از میزان اثربخشی آموزش مطمئن شویم. راه دوم نیز تهیه آزمون‌های تشخیصی و یا استفاده از آزمون‌های استاندارد آزمایشی است که می‌تواند در فواصل معینی در طول سال تحصیلی انجام گیرد. آماده کردن دانش‌آموزان برای موفقیت در امتحانات استاندارد پایان دوره و همچنین گرفتن بازخورد مناسب و به موقع در مورد اثربخشی آموزش، هر دو به ایجاد آمادگی جمعی در سطح آموزشگاه‌ها و منطقه

نیاز دارند؛ لذا باید در مرحله

ایجاد آمادگی در موردشان

تصمیم‌گیری شود. یکی

از نکات مرتبط با این

نوع از آمادگی که

تصمیم‌گیری

یک پایه خاص از طریق بررسی اهداف آموزشی مشخص شود، در مرحله انتخاب منابع، معلمان به دنبال یافتن متون جدید و مناسبی خواهند بود که از طریق آن‌ها بتوان فرصت تمرین و تکرار مهارت‌های کلیدی را برای دانش‌آموزان فراهم کرد. در مرحله ایجاد آمادگی، باید نحوه ارزیابی کسب اهداف آموزشی و میزان اثربخشی آموزش نیز مشخص شود. توجه ویژه به این تمایز حایز اهمیت است، چرا که یکی را نمی‌توان جایگزین دیگری کرد و این دو باید به عنوان مکمل یکدیگر عمل کنند. ارزیابی میزان کسب اهداف آموزشی به منظور صدور گواهی کامل کردن یک سطح و ورود دانش‌آموز به سطح بعدی از طریق آزمون‌های مجموعی پایان سطح انجام می‌شود. در کشور ما ارزیابی سطوح کلیدی در پایان دوره‌های تحصیلی انجام می‌شود. به این ترتیب سطوح کلیدی عبارتند از پایان دوره ابتدایی، پایان دوره متوسطه اول و پایان دوره متوسطه دوم. در بعضی از کشورها یک سطح کلیدی معمولاً دو تا سه سال تحصیلی را در برمی‌گیرد. به این ترتیب در این کشورها هر کدام از دوره‌های ابتدایی و متوسطه می‌تواند دو تا سه سطح کلیدی را پوشش دهد. با داشتن بیش از یک سطح کلیدی در هر مقطع فرصت جبران عقب‌ماندگی تحصیلی برای دانش‌آموزان فراهم

مدیریتی سطوح بالاتر را می‌طلبد همکاری و هماهنگی واحد آزمون با آموزشگاه‌هاست. از آنجا که لازم است جزئیات مربوط به نوع آزمون پایان دوره و نحوه آمادگی برای آن از طریق واحد آزمون در اختیار آموزشگاه‌ها قرار گیرد، ارتباط و تعامل نزدیک واحد آزمون با آموزشگاه‌ها در مرحله آمادگی و اجرای برنامه درسی از اهمیت خاصی برخوردار است. آموزشگاه‌ها باید بتوانند پاسخ سؤالات خود را از واحد آزمون در کوتاه‌ترین زمان ممکن دریافت کنند. با ایجاد وبگاه واحد آزمون می‌تواند سؤالات نمونه، راهنمای تصحیح و نمره‌گذاری، و مواد آموزشی کمکی را به موقع در اختیار معلمان و دانش‌آموزان قرار دهد. این بحث را در شماره‌های آینده پی خواهیم گرفت.